

Aleksandra Lidzba (Wrocław)*
ORCID: 0000-0002-3474-5495

Received: 22.04.2020
Accepted: 17.07.2020
Published: 30.12.2020

Język fachowy a edukacja i rynek pracy

Specialist language and education and labour market

Agnieszka Stawikowska-Marcinkowska, Beata Grzeszczakowska-Pawlikowska (red.) (2018): *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – Primum Verbum, 118 s.

Wraz z rozwojem języka powstają kolejne jego odmiany, które stają się przedmiotem badań naukowych. Rozwój ekonomii, przedsiębiorstw oraz oświaty przyczynił się do znaczącego rozwoju języków specjalistycznych. ‘Język specjalistyczny’, nazywany też ‘językiem fachowym’ to „szczególna postać języka ogólnonarodowego przystosowana do możliwie precyzyjnego opisu określonej gałęzi wiedzy lub techniki” (Szulc 1984: 106–107). Jedną z publikacji, która traktuje właśnie o tym zjawisku, jest tom zbiorowy pt. *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera* pod redakcją Agnieszki Stawikowskiej-Marcinkowskiej oraz Beaty Grzeszczakowskiej-Pawlikowskiej, wydany w 2018 roku w Łodzi w Wydawnictwie Uniwersytetu Łódzkiego oraz Primum Verbum.

Publikacja rozpoczyna się wstępem, w którym redaktorki wyjaśniają, że monografia jest podsumowaniem wydarzeń organizowanych w ramach międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowo-edukacyjnej *SPECLANG. Języki specjalistyczne. Edukacja – Perspektywy – Kariera*, która odbyła się 3–4 listopada 2017 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Podczas konferencji poruszono takie tematy, jak: nauczanie języków obcych na potrzeby rynku pracy, języki specjalistyczne w programach nauczania, kształcenie nauczycieli, współpraca uczelni z otoczeniem gospodarczo-społecznym, zorientowane na potrzeby rynku pracy kierunki studiów neofilologicznych, propedeutyka języków fachowych na studiach neofilologicznych i języki specjalistyczne w przekładzie.

* mgr Aleksandra Lidzba, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Germańskiej, pl. Nanckiera 15 b, 50-140 Wrocław, e-mail: aleksandra.lidzba@uwr.edu.pl

Monografię zbiorową tworzy siedem artykułów. Tom otwiera tekst Jarosława Bogackiego pt. *Język niemiecki jako czynnik rozwoju gospodarczego na przykładzie Opola*. Autor rozpoczyna swoje rozważania od następującej tezy: „nie ma dobrze funkcjonującej gospodarki bez sprawnie funkcjonującej komunikacji, której podstawą jest język” (s. 9), a następnie omawia uwarunkowania społeczne, demograficzne i gospodarcze Opola oraz regionu opolskiego. Przybliży tu także sytuację pogłębiania się niżu demograficznego, światowego kryzysu i wzrostu problemów z zatrudnieniem, m.in. spadek liczby mieszkańców Opolszczyzny, którzy deklarowali narodowość inną niż polska. W artykule został również poruszony temat coraz częstszego pozyskiwania przychodów z pracy poza granicami państwa, co wpłynęło na wzrost zamożności Polan i przyrost środków wydawanych na konsumpcję w tamtym momencie. Według Jończygo odbywało się to w myśl zasady: „tam zarabiam – tu wydaję” (Jończy 2005). Bogacki omawia także ważny aspekt uwarunkowań historycznych i nauczania języka niemieckiego. Jednym z istotniejszych punktów pracy jest rozdział, w którym autor traktuje o języku niemieckim jako swoistym katalizatorze rozwoju gospodarczego Opola.

Kierunki badań nad językami specjalistycznymi w Instytucie Lingwistyki Stosowanej to opracowanie Izabeli Prokop oraz Joanny Kic-Drgas. Autorki zaczynają od przedstawienia czytelnikom rysu historycznego Instytutu Lingwistyki Stosowanej w Poznaniu oraz jego ogólnej charakterystyki. Prezentują również programy studiów realizowane w Instytucie Lingwistyki Stosowanej oraz podają możliwe miejsca zatrudnienia absolwentów specjalności translatorskiej. W ofercie programowej dostępnej dla studentów ważnym elementem są języki specjalistyczne, które nauczane są w ramach takich przedmiotów, jak: tłumaczenie tekstów specjalistycznych j. polski – j. angielski, j. angielski – j. polski, tłumaczenie tekstów specjalistycznych j. polski – j. niemiecki, j. niemiecki – j. polski, teorie komunikacji specjalistycznej oraz dydaktyka języków specjalistycznych. Prokop i Kic-Drgas prezentują także badania, jakie w ramach studiów w zakresie translatoryki i glottodydaktyki przeprowadzają studenci.

Magda Grzybowska podjęła temat *Germanista na rynku nowoczesnych usług biznesowych. Wyniki projektu „Trendy na rynku pracy a znajomość języków obcych”*. Autorka rozpoczyna od charakterystyki rozwoju sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce, któremu obecnie muszą podołać germaniści. Z opisu wynika, że „ze względu na duże zapotrzebowanie i dogodne warunki sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce coraz bardziej rozszerza zasięg swoich świadczeń na podmioty zagraniczne” (s. 40). Według Grzybowskiej zapotrzebowanie na język niemiecki jest oczywiste ze względu na to, iż Niemcy są dla Polski kluczowym partnerem handlowym, a zakres działalności rynkowych, w których wykorzystuje się język niemiecki, stale się rozszerza. Autorka opisuje również tytułowy projekt „Trendy na rynku pracy a znajomość języków obcych”,

w ramach którego przeprowadzono ankiety, a ich wyniki zostały zaprezentowane w opracowaniu.

Jacek Makowski przedstawia tekst *Planowanie kursu języka specjalistycznego na poziomie akademickim z uwzględnieniem specyfiki branży nowoczesnych usług dla biznesu Przykładowa dydaktyzacja autentycznych tekstów fachowych w zadaniach typu case study*. Według autora jako jedne z najważniejszych elementów należy uwzględnić „tematykę i treści typowych zdarzeń komunikacyjnych, komponenty językowe, gatunki tekstów, charakterystyki pragmatyczne, socjokulturowe itd.” (Szerszeń 2014: 253). Makowski porusza temat czynników istotnych dla dydaktyki języków obcych i specjalistycznych w sektorze usług biznesowych w Polsce. Skupia się przy tym na kluczowych definicjach, pojęciach charakterystycznych dla usług biznesowych, charakteryzuje omawiany sektor oraz zauważalne w nim trendy rozwoju. W kolejnej części znajdują się wyniki ankiety przeprowadzonej w ramach projektu „Językowy barometr Łodzi”, które pozwoliły na monitoring oraz analizę czynników istotnych dla dydaktyki języka obcego i specjalistycznego na poziomie uczelni wyższej na płaszczyźnie lokalnej. Następnie autor przechodzi do opisu oraz przedstawienia przykładowej dydaktyzacji autentycznych tekstów fachowych w zadaniach typu case study.

W monografii znajdziemy również artykuł Tomasza Marasa traktujący o *Typach ekwiwalencji i ich relewancji dla relacji pomiędzy językiem wyjściowym a językiem docelowym w kontekście tłumaczenia tekstów (fachowych)*. Autor powołuje się na Reissa i Vermeera (1991: 140), by zdefiniować „ekwiwalencję”, która jest kluczowym pojęciem dla jego badań. Następnie przedstawia typy ekwiwalencji według Kadego (1968: 79) oraz Kollera (1992: 228–266), który rozwinął podział Kadego. Autor, opisując każdy z rodzajów ekwiwalencji według Kollera, nawiązuje do tekstów fachowych oraz do relacji między językiem wyjściowym a językiem docelowym.

Przedmiotem badań Krzysztofa Sakowskiego są *Zajęcia projektowe jako walidacja kompetencji zdobytych w trakcie studiów neofilologicznych drugiego stopnia*. Autor rozpoczyna od opisu genezy zajęć projektowych oraz ich czynników katalizacyjnych. Píše o zmianach, jakie zachodziły na rynku pracy, m.in o tym, jak dzięki pojawieniu się na polskim rynku centrów usług wspólnych i podmiotów zewnętrznych wykonujących usługi biznesowe dla klientów korporacyjnych, zdecydowanie wzrosło zapotrzebowanie na pracowników biegle posługujących się językami europejskimi oraz językiem angielskim (pidgin). Kolejną ważną zmianą według autora to „narastające nasycenie sektora edukacyjnego, tłumaczeniowego i turystycznego przez absolwentów z lat największego boomu edukacyjnego, 1995–2005, co wzmagało problemy ze znalezieniem zatrudnienia w dziedzinach, w których neofilologie kształciły przez ostatnie dziesięciolecia” (s. 90). Jako ostatnią podaje on reformę oświaty z 1990 roku, wprowadzającą

nową maturę oraz znoszącą egzaminy wstępne. W kolejnej części autor przedstawia zajęcia, w których uczestniczą studenci w ramach specjalności „lingwistyka dla biznesu”. Następnie podaje założenia wstępne i opisuje poszczególne fazy projektu, który miały powstać w ramach zajęć, oraz walidację nabytych tam kompetencji.

Tekst, który zamyka publikację, to badanie Ewy Tabaczyńskiej, która omawia *Ramowanie glottodydaktyczne na przykładzie zagadnień z zakresu polityki i historii występujących w podręcznikach do nauki języka niemieckiego*. Głównym celem pracy było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: „w jaki sposób są opracowywane i prezentowane zagadnienia związane z polityką i historią w podręcznikach do nauki języka niemieckiego?” (s. 104). Przedmiot analizy stanowiły skrypty dedykowane przede wszystkim kursom językowym. Autorka badała podręczniki dla następujących poziomów referencyjnych: A2, B1, B2, C1, C2. Po ich przeanalizowaniu określiła, jakie były najczęściej występujące zagadnienia leksykalne z zakresu polityki i historii, a następnie wskazała na tendencje gramatyczne występujące w podręcznikach jedynie w badanych obszarach tematycznych. Na koniec Tabaczyńska przedstawiła „dominujące narzędzia komunikacyjne wspierające działania dyskursywne, które zdaniem autorów analizowanych podręczników zasługują na największą uwagę” (s. 113).

Monografia Stawikowskiej-Marcinkowskiej i Grzeszczakowskiej-Pawlikowskiej pt. *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera* traktuje w sposób przystępny o językach specjalistycznych. Znaleźć tu można analizy związane z biznesem i rynkiem pracy oraz z edukacją i oświatą. Jest to publikacja warta uwagi, która dostarcza wielu istotnych i dotąd nieznanych informacji. Zawarte w niej analizy są wnikliwe, a prezentowane wyniki często zaskakują. *Języki specjalistyczne 2* to monografia, która dostarcza wiedzy nie tylko naukowcom czy przedsiębiorcom, ale poprzez swoją tematykę może również zainteresować osoby mające zupełnie odmienne zainteresowania i ukierunkowania zawodowe.

Bibliografia

- Bogacki Jarosław (2018): Język niemiecki jako czynnik rozwoju gospodarczego na przykładzie Opola. W: Stawikowska-Marcinkowska Agnieszka, Grzeszczakowska-Pawlikowska Beata (red.): *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera*. Łódź, 9–27.
- Grzybowska Magda (2018): Germanista na rynku nowoczesnych usług biznesowych. Wyniki projektu „Trendy na rynku pracy a znajomość języków obcych”. W: Stawikowska-Marcinkowska Agnieszka, Grzeszczakowska-Pawlikowska Beata (red.): *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera*. Łódź, 39–51.
- Jończy Romuald (2005): Migracje zagraniczne a napływ kapitału i inwestycje w województwie opolskim. W: *Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Kapitał zagraniczny w województwie opolskim*. Opole, 108–134.

- Kade Otto (1968): Zufall und Gesetzmäßigkeit in der Übersetzung. *Beihefte zur Zeitschrift Fremdsprachen*, t. 1. Leipzig.
- Kiefer Karl-Hubert, Szerszeń Paweł (2015): Badania potrzeb językowo-komunikacyjnych na przykładzie wybranych obszarów zawodowych w polsko-niemieckim kontekście gospodarczym. W: *Nauczanie języków obcych na potrzeby rynku pracy*. Lublin, 129–142.
- Koller Werner (1979, 1992): *Einführung in die Übersetzungswissenschaft*. Heidelberg–Wiesbaden.
- Reiss Katharina, Vermeer Hans J. (1984, 1991): *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen.
- Sakowski Krzysztof (2018): Zajęcia projektowe jako walidacja kompetencji zdobytych w trakcie studiów neofilologicznych drugiego stopnia. W: Stawikowska-Marcinkowska Agnieszka, Grzeszczakowska-Pawlikowska Beata (red.): *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera*. Łódź, 89–103.
- Szerszeń Paweł (2014): *Platformy (glotto)dydaktyczne. Ich implementacja w uczeniu specjalistycznych języków obcych*. Warszawa.
- Szulc Aleksander (1984): *Podręczny słownik językoznawstwa stosowanego. Dydaktyka języków obcych*. Warszawa.
- Tabaczyńska Ewa (2018): Ramowanie glottodydaktyczne na przykładzie zagadnień z zakresu polityki i historii występujących w podręcznikach do nauki języka niemieckiego. W: Stawikowska-Marcinkowska Agnieszka, Grzeszczakowska-Pawlikowska Beata (red.): *Języki specjalistyczne 2. Edukacja – Perspektywy – Kariera*. Łódź, 104–115.